

נועם שיח

מאת אב"ד סאנטוב שליט"א

הלכות בדיקת חמץ

עם פסקי הלכות מאת
גאב"ד דעברעצין זצ"ל

צו - שבת הגדול תשפ"ה

מכון אפריון לשלמו

לייקווד תשפ"ה

כל הזכויות שמורות

למכון אפריון לשלמה

להוצאת שיחות הרב שלמה זלמן פרידמן שליט"א

אב"ד סאנטוב - לייקווד

הרב פנחס בידרמן - הרב נתן נטע פרוש

9996551.z@gmail.com

לקבל גליונות, לנדב גליונות, ולהערות

נא לפנות להנ"ל

קונטרס זה נדבת

הנגיד החסיד המפואר

מו"ה אליעזר רוזמאן הי"ו

ראש וראשון לכל דבר שבקדושה בעיר התורה לייקווד

לע"נ כ"ק הרה"ק מסקווירא זי"ע

מרן יעקב יוסף בן מרן דוד זצוקללה"ה

הוא ימליץ טוב בעדנו

נסתלק ביום ב' ניסן תשכ"ח

ת.נ.צ.ב.ה.

בעזהש"ת

הלכות בדיקת חמץ

עם פסקי הלכות והוראות

מאת מו"ר הגה"צ

אב"ד דעברעצין זצ"ל

בעמ"ח שו"ת "באר משה"

וסדר בדיקת חמץ שלו

בחמלת ה' עלי

שלמה זלמן פרידמאן

רב דקהל זכרון אלעזר סאנזוב

לעיקוואוד תשע"א לפ"ק

Copyright © 2011

כל הזכויות שמורות

**לקהל זכרון אלעזר סאנטוב
לעיקוואוד**

על שם

הגה"ק רבי אלעזר לעוו זי"ע
בעל "שמן רוקח" אב"ד סאנטוב

ועל שם

נינו הנקרא על שמו, הרה"ח הנעלה
מוה"ר יעקב אלעזר פרידמאן ז"ל

**Congregation Zichron Elazar
16 Irene Court
Lakewood, N.J. 08701**

Grapics by Echodgraphics

HADAF PRINTING INC.

5023 14 Ave. #A1 • Brooklyn, NY 11219

T: 718.633.5067 • F: 718.879.5869

RABBI M. STERN

RABBI OF CONG. K'HAL YESODE HATORAH
FORMERLY CHIEF RABBI OF DEBRECEN

1514 - 49TH STREET

BROOKLYN, N. Y. 11218

851-5193

משה שטערן

אב"ד דעברעצין ותימחיל יצ"ו

בעתמ"ח שו"ת באר משה ו"ח

בלאפארד האַרץ, בענ"ח ספרי נבי אש ומליצי אש ו"ס

ברוקלין יע"א

בעזה"ת

בששון ובשמחה בחדות הנפש הנני כותב שורות אלו עבור מע"כ ידידי אהובי המאור הגדול בתורה ויראה חוב"ק עצום ירא וחדר לדבר ה' הגאון מו"ה שלמה זלמן פרידמאן שליט"א אשרי לו ואשרי חלקו שזוכה להוציא לאור קונטרס הפלא ופלא על עיני ברכת הגומל בהודאה לכבוד השמחה הגדולה שנוולד לו בן זכר למזל טוב, עיינתי בו ומצאתי בו ח"י הלכות ופילפולא חריפתא בבקיאות וחריפות נפלא ולא הניח מקום להתגדר בו, וגם עברתי על הלכות ברכת הגומל ליוולדת שסיידר והוא מעשה ידי אומן מופלא וראוי לסמוך על דבריו להלכה, והנני מכיר את הרב הגאון המחבר שליט"א היטב היטב שזה שנות רבות שבא אלי בקביעות ותמיד נתפעלתי מכחו הגדול לברר הלכה על בריו ומדמה מילתא למילתא כראוי, ויהי רצון שיזכה לגדל בנו נ"י לתורה לחופה ולמעש"ט ולהכניסו לבריתו של אברהם אבינו בעתו ובזמנו ויתקיים בו ברא כרעי דאבוה ויגדל לשם ולתפארת.

וע"ז בעה"ח מתוך חדות הנפש ה' לס' פנחס שנת תשנ"ג
פה ברוקלין יצ"ו

משה שטערן

שלמה זלמן פרידמאן

שטר הרשאת שכירת מקומות ומכירת חמץ

חתימת ידי דלמטה תעיד עלי כמאה עדים כשרים איך שנתתי כח הרשאה להרב שלמה זלמן פרידמאן שליט"א רב דקהל זכרון אלעזר טאנשוב, הדר בלעיקוואוד, ברחוב Irene Court מספר 16, או לאחד מבאי כוחו, להיות שליח ומורשה שלי, למכור לנכרי במכירה גמורה כל מיני חמץ ותערובת חמץ וכן כל דבר שיש בו חשש חמץ, הן שלי והן של אחרים שהם באחריותי, הן המונח ברשותי והן המונח אצל אחרים, הן הדברים שנפרטו בהשטר והן הדברים שלא נפרטו, חוץ החמץ ששיירתי לעצמי לאכול ולקיים בהם מצות שריפת חמץ, והרי הוא מורשה בכל הנ"ל כאדם העושה בשלו, הן למכור והן ליתן במתנה מה שאינו ראוי למכירה, כגון החמץ הנדבק על הכלים ועל הספרים, הכל לפי ראות עיניו, ואם יבואו לרשותי עוד חמץ טרם גמר המכירה והמתנה, גם זה יהיה בכלל המכירה והמתנה באופן הנ"ל, גם אני מיפה את כוחו של הרב הנ"ל או לאחד מבאי כוחו להיות שליח ומורשה שלי, להשכיר או למכור כל המקומות שהדברים המחומצים מונחים שם, וכן כל הכלים שהדברים המחומצים מונחים בהם, וכן כל המקומות והכלים המפורטים בהשטר, ורשות בידו וביד באי כוחו למכור ולהשכיר בהקפה לאיזה קונה שירצה, וליקח מהקונה מקצת פרעון ושכירות ולזקוף השאר במלוה, והמקצת דמי פרעון ושכירות שיתן הקונה, לו יהיה נחשב כאילו נתנו לי, והשטר מכירה ושכירות שיחתום בשמי ויתן להקונה, יהיה נחשב כאילו חתמתי בחתימתי ידי ומסרתי להקונה, וכל מה שיעשה בזה, תהא ידו כידי ופיו כפי, ולא אוכל לומר לתקוני שדרתיך ולא לעוותי, וכן אני מרשה אותו לעשות כל הנ"ל בשביל אנשים אחרים שהרשו אותי להיות שליח שלהם למכור את חמצם, הכל כפי הנ"ל, וכל זה נעשה בקבלת קנין, ותוקף שטר הרשאה זו יהא כתוקף שטרות העשויים לפי תיקון חז"ל, וגם כפי תוקף חוקי המדינה, וכל זה נעשה באופן היותר מועיל, דלא כאסמכתא ודלא כטופסי דשטרי.

השם _____ טלפון _____

אדרעס _____

ואלו הם המקומות שהחמץ מונח _____

אני רוצה להשכיר _____

אני רוצה להשכיר
אני רוצה להשכיר
אני רוצה להשכיר
אני רוצה להשכיר
אני רוצה להשכיר

ואלו הם הדברים הנמכרים:

וע"ז באתי על החתום יום _____ לחודש ניסן שנת תש _____ לפ"ק, פה לעיקוואוד יצ"ו

שטר מכירת חמץ עם כת"י של מו"ר הגה"צ אב"ד דעברעצין זצ"ל
- מש"כ על שטר מכירת חמץ שלו -

הלכות בדיקת חמץ

עם פסקים והוראות
ממו"ר הגה"צ אב"ד דעברעצין זצ"ל
בעמ"ח שו"ת "באר משה"
וסדר בדיקת חמץ שלו

- א. אור לארבעה עשר בודקין את החמץ¹, מיד אחר שקיעת החמה לפני צאת הכוכבים², וי"א שהזמן הוא מיד לאחר צאת הכוכבים³, והמנהג לבדוק מיד לאחר תפלת ערבית⁴. וי"א שיבדוק ואח"כ יתפלל⁵.
- ב. אם יש לו שיעור קבוע, לא ילמוד עד שיבדוק⁶, ואף שהתחיל בהיתר, כלומר מבעוד יום ממש⁷, צריך להפסיק⁸, וי"א שאי"צ להפסיק⁹ ולא יתחיל בשום מלאכה או ללמוד חצי שעה לפני זמן הבדיקה¹⁰.

1. שו"ע אור"ח סי' תל"א סעיף א'.

2. ב"ח סי' תל"א ומג"א שם סק"א.

3. משנ"ב שם סק"א ושעה"צ סק"א בשם אחרונים רבים.

4. משנ"ב שם ס"ק ח'.

5. כן כתב בשו"ע הרב סי' תל"א סעיף ו' לענין המתפלל ביחידות, וכן מנהג הגר"א כמובא במעשה רב אות קע"ח, ומבואר בספר שערי הלכה ומנהג שכן נהג המהרי"ץ זצ"ל

6. שו"ע סי' תל"א סעיף ב'.

7. במג"א שם ס"ק ח' כתב דמיירי שהתחיל תוך חצי שעה סמוך למעריב ולכן צריך להפסיק. ובחק יעקב ס"ק ח' כתב דדברי המג"א דחיים הם, דאם התחיל תוך חצי שעה סמוך לערב אפילו להמחבר פוסק, אלא מיירי שהתחיל מבעוד יום ממש.

8. רמ"א סי' תל"א סעיף ב'.

9. שו"ע שם. והרב פסק כהרמ"א שצריך להפסיק.

10. שו"ע סי' תל"א סעיף ב' ובמשנ"ב סק"ה.

- ג. כשהגיע זמן הבדיקה, צריך להפסיק אפילו לימוד תורה דברים¹¹.
- ד. לא יאכל עד שיבדוק¹², וטעימה בלבד מותרת¹³. החושש שלא יבדוק כראוי מפני שהוא רעב, מותר לאכול גם דגים ובשר¹⁴.
- ה. מה שמותר לטעום ולאכול דגים ובשר באופן הנ"ל, הוא גם כשהגיע זמן הבדיקה¹⁵, וי"א שההיתר נאמר רק בחצי השעה שלפני זמן הבדיקה¹⁶.
- ו. אסור לרחוץ חצי שעה לפני זמן הבדיקה¹⁷, ואם רוצה לטבול לכבוד מצות הבדיקה, מותר.
- ז. יש להכריז על סגירת החנויות בעת הגעת זמן הבדיקה, ואף שבעל החנות אינו עומד שם בעצמו, הריהו גורם שאחרים יבואו לקנות אף שהגיע זמן הבדיקה¹⁸.
- ח. הנוסע מביתו תוך שלשים יום לפני אור לי"ד¹⁹, יבדוק בלילה לפני שנוסע, בלא הנחת עשרת הפתיתים²⁰, וי"א שכן

11. בשעה"צ סי' תל"א סק"ז הביא דעות הפוסקים המחמירים בדין זה, אמנם במשנ"ב סק"ז מסיק שאם לומדים בלא פלפול שרי. והרב לא הורה לחלק בזה.
12. שו"ע סי' תל"א סעיף ב'.
13. משנ"ב שם סק"ו. והרב אמר שגם קצת מזונות מותר לטעון כשהוא רעב.
14. לעצם הדין שבמי שקשה לו לבדוק כשהוא רעב, יש להקל יותר, אפשר ללמוד כן מהמבואר בסי' ת"ע משנ"ב סק"ו לענין בכורים עי"ש.
15. מג"א סי' תל"א סק"ה. וכן הורה הרב.
16. ביאור הלכה שם ד"ה ולא יאכל.
17. משנ"ב סי' תל"א סק"ה.
18. עפ"י המבואר בסי' תל"א סעיף ב' שאסור לעשות מלאכה לפני הבדיקה.
19. שו"ע אור"ח סי' תל"ו סעיף א'.
20. שו"ת מנחת יצחק חלק ח' סי' ל"ה, וכן הורה הרב. והטעם דלזה מניחים עשרת הפיתים כדי שלא יהי' ברכה לבטלה, וכאן ממילא לא מברך. ויש לדון אם זה שכתב בבאר היטב בשם הארז"ל שעשרת הפתים הוא עפ"י סוד, אם זה דוקא בליל י"ג או גם לפני זה.

מניחים²¹, ואף אינו זקוק לבדוק מיד אחר ערבית, ומותר לו לאכול לפני הבדיקה, אבל ידקק שיבדוק בלילה ולאור הנר²².

ט. כשבדקים תוך שלשים יום כנ"ל, בודקים בלא ברכה²³, וי"א שצריך לברך²⁴, ועכ"פ יהרהר הברכה או יאמר "ברוך רחמנא"²⁵.

י. הנוסע מביתו לפני ליל י"ד, ולא בדק בלילה לפני הנסיעה, ועליו לנסוע כבר עתה דוקא ביום, יבדוק ביום לאור הנר בלי ברכה²⁶.

יא. הנוסע מביתו לפני ליל י"ד לכל החג, ורוצה להפקיע את עצמו מבדיקה, יכול למכור את כל הבית, ואז אין לו חיוב בדיקה בליל י"ד²⁷, אבל עליו לנקות את הבית מכל חמץ גמור.

יב. המוכר את כל הבית כדי להפקיע עצמו מחיוב בדיקה, יזהר לכתחילה שהמכירה תחול עד סוף יום י"ג לפני שקיעת-החמה²⁸, וי"א שיכול למכור גם ביום י"ד²⁹.

21. שו"ת קנין תורה חלק ב' סי' פ"ב. והטעם שיהיה היכר שמחפש לחמץ ולא דבר אחר, וכיון שאינו מברך צריך היכר טפי.

22. משנ"ב סי' תל"ו סעיף א'.

23. רמ"א סי' תל"ו סעיף א'.

24. ביאור הלכה שם ד"ה ולא יברך בשם ב"ח ופרי חדש.

25. דברי הגאונים אות קל"ט. ובאופן זה י"א שיאמר כל הברכה בלשון ארמית דהיינו "ברוך רחמנא מלכא דעלמא דקדיש יתנא בפיקודיה ופקדנא על פלי חמירא".

26. פשוט שהרי גם בלילה בודק בלא ברכה, והחידוש כאן הוא דמותר לו לסמוך על בדיקת היום.

27. משנ"ב סי' תל"ו סקל"ב.

28. חיי אדם כלל קי"ט ומקור חיים, וכן הורה הרב. ועיי' משנ"ב סי' תל"ו סקל"ב.

29. שו"ת ח"ס או"ח סי' קל"א ושו"ת צמח צדק או"ח סימן מ"ז. והטעם כיון שעומד למכור פטור מבדיקה.

יג. י"א שאם כותב הרשאה לרב לפני ליל י"ד, פטור מבדיקה לכל הדיעות³⁰, והרב פסק שרק במכירה גמורה לגוי לפני ליל י"ד יכול להפקיע את עצמו מבדיקה³¹.

יד. בחולה וזקן שאינו יכול למכור לפני כן, סמך על החת"ס³² שפטורים מבדיקה.

טו. הרב נהג לבדוק גם במקומות שמוכר לגוי³³, אבל לא בדק בעיון במקומות אחרים.

טז. מי שעומד למכור את כל הבית ביום י"ד, והי' בדעתו לעזוב את הבית לפני זמן הבדיקה, ואירע שבכל זאת היה בבית בזמן הבדיקה, לכאורה לא יבדוק בברכה, כי לדעת החת"ס כיון שעומד למכור, פטור מבדיקה, וספק ברכות להקל. ושמעתי שיש מקילים לברך אף שמוכרו אח"כ לגוי, ולדעתי טעות הוא, ולכן ידקדק תמיד להשאיר חדר אחד שאינו מוכר.

יז. בדק את הבית קודם י"ג, ונשאר פרוזדור פחות מד' על ד' שלא בדק, והשכיר הבית לאחר, אינו יכול לבדוק בית זה עם ברכה, כי הבית בחזקת בדוק והפרוזדור הוא פחות מד' על ד', ואם רוצה לקיים מצות בדיקה עם ברכה, ישכור חדר בבית אחר, ויברך שם, ואחך כך יבדוק גם את הפרוזדור³⁴.

30. שו"ת קנין תורה חלק ג' סי' נ"ג, וחלק ו' סי' כ"ו. ושו"ת דברי נחמיה סימן ל"ה.

31. הרב לא היה מוכר את החמץ רק ביום י"ד, ואם הי' אחד אומר לו שרוצה למכור את הבית כדי להפקיע את עצמו מבדיקה, הי' אומר לו שילך לרב אחר שמוכר את החמץ גם ביום י"ג.

32. תשובות חתם סופר או"ח סי' קל"א.

33. כי חשש לחומרא לדעת החי אדם כלל קי"ט סעיף ח' דאף שעומד למכור חייב בבדיקה (אף שפסק החתם סופר שאין צריך בדיקה). והיה רגיל להורות לאחרים לנהוג בזה כמו שראה אצל אביו.

34. כן פסק הרב לאחר ששאל שאלה זה

יח. השוכר דירה לכל השנה, יכול להשכיר הדירה לגוי, ואף אם המשכיר גוי, ואף שכתוב בפירוש בחוזה שאסור להשכיר הדירה לאחרים³⁵, וי"א שצריך ליטול רשות מהמשכיר³⁶.

יט. המוכר את כל ביתו או חדר מסויים, ורוצה ליכנס לתוכו בפסח, צריך לפרט בתוך השטר שיש לו זכות דריסת הרגל³⁷, וי"א שדי אם מבקש מן הגוי בעל-פה שיתן לו זכות דריסת הרגל³⁸, אבל עם כל זה עליו להימנע מלהכנס כשאין לו צורך גדול, כדי שלא לזלזל במכירה³⁹.

כ. כשרוצה ליכנס לתוך הבית באופן הנ"ל, יכול לעשות כן רק באופן ארעי, ולא לעשות בו כל ההשתמשויות, ואלו שנוסעים מביתם ולא בדקו חמץ רק סמכו על המכירה, ומרשים לשכנים לישון שם, אינם נוהגים כשורה⁴⁰.

כא. הנוסע מביתו לפני ליל י"ד, ישכור חדר במקום שנמצא כדי שיבדוק בברכה⁴¹, ואם הוא חדר שלא הכניסו שם חמץ כל השנה, ידקדק שיאכל שם חמץ בחדר לפני הבדיקה,

35. שו"ת קנין תורה חלק א' סי' ק"י. וכן הורה הרב. וכן אמר לי הגה"צ ר' יחזקאל ראטה שליט"א אב"ד קארלסבורג שאין צריך רשות מהמשכיר והטעם דעיקר הקפידא הוא שלא ידור שם אחר, אבל להשכיר אותו לצורך בדיקת חמץ בודאי אין בזה קפידא.

36. שו"ת שיבת ציון סי' י'.

37. כן הורה הרב שצריך לכתוב כן בפירוש בתוך השטר. והגוב"י הי' כותב כן בנוסח השטר שלו.

38. כן הורה הגאון האדיר רבי שמואל הלוי ואזנר שליט"א. ובתשובות והנהגות חלק א' סי' ק"צ כתב שאופן זה עדיף מכאשר כותב כן בתוך השטר (ולכאורה די בבקשת הרב עבור כולם, כלומר: שיפורט בכל שטר פרטי החדר שרוצים להכנס אליו, והרב יבקש מהגוי באופן כללי שכל מי שפורט חדרים מסוימים כדי להיכנס אליהם, רשאי להיכנס אליהם).

39. שם.

40. פסקי תשובות סי' תמ"ח הע' 62. וכן הורה הרב.

41. שו"ת תשובות והנהגות חלק ב' סי' רי"א אות ג'.

ו"א שאין שכירות כזו מחייבת בדיקה⁴², והרב פסק כדעה הראשונה שישתדל לשכור חדר במקום שנמצא כדי לקיים מצות בדיקה כראוי, ובפרט אם יש לו מכונית שצריך לבדקה, ויוכל לפטור את בדיקת המכונית בברכה על החדר.

כב. יש נוהגים שבאופן הנ"ל שומע את הברכה מבעה"ב⁴³, ומכוון לצאת, והרב אמר שאין צורך לזה, ואדרבה מצוה לברך בעצמו.

כג. כששוכר חדר באופן הנ"ל, ידקדק שישכור החדר כראוי באחד הקנינים: בכסף, בשטר, או בקנין סודר⁴⁴, ואין די בנתינת החדר במתנה מצד בעה"ב אע"פ שמוסר לו המפתח⁴⁵.

כד. יטול ידיו לפני הבדיקה⁴⁶, ו"א שיגע ברגליו וכדו' כדי להביא את עצמו לידי חיוב⁴⁷, אבל הרב לא חש לזה, ונטל את ידיו בכל אופן⁴⁸.

42. שו"ת שבט הלוי חלק ד' סי' מ"ד. והטעם ששכירה כזו הערמה הוא.

43. פסקי תשובות סי' תל"ז אות ב'.

44. דהיינו שהאבסנאי יתן סודרו או מטפתו לבעה"ב, והבעה"ב יגביהנו ג' טפחים, ובוה מקנה לאבסנאי את חדרו שמתאבסן שם. פסקי תשובות סי' תל"ז הערה 12. ודרכי הקנין מבואר בסי' תל"ז משנ"ב ס"ק ב'.

45. משנ"ב סי' תל"ז סק"ב.

46. מגן אברהם ריש סי' תל"ב.

47. דלא ליתחזי כיוהרא. פרי מגדים באשל אברהם סק"א בשם תשו' מהרש"ל סי' פ"ו. וכמו שכתב בשו"ע או"ח סי' קנ"ח סעי' ה' שהנוטל ידיו לפירות הרי זה מגסי הרוח.

48. וכדאיתא במחצית השקל סי' תל"ב סק"א דכיון דבדיקת חמץ בא לטהרת הרגל, והיא מצוה חשובה, ראוי להחמיר בה ולעשות בנקיון.

כה. נוהגים להניח בפינות הבית ועל אדני החלונות עשרה פתיתי חמץ⁴⁹. ויזהר שיהיו חמץ נוקשה שלא יתפרר⁵⁰, ויש להניחם במקום משומר מתינוקות ועכברים⁵¹, כגון בתוך נייר⁵², וכדו'.

כו. ידקדק שכל אחד מהפתיתים יהיה פחות מכזית⁵³, ויחד יהיו כל הפתיתים יותר מכזית⁵⁴.

כז. הרב הקפיד שהוא לא יראה היכן שמטמינים הפתיתים, והרוב נוהגים כן. לעומתם יש נוהגים להניח אותם בעצמם⁵⁵.

כח. הרב הקפיד שהילדים ירשמו בדיוק כל מקום שמניחים את פתיתי החמץ⁵⁶.

כט. הרב היה רגיל לומר לפני הבדיקה שאצל החת"ס זי"ע ארכה הבדיקה כמה וכמה שעות, לכן לא יתשל בבדיקה, אף שניקה היטב. ויזהר שלא ישכח הבדיקה בחמץ הלב.

ל. הבדיקה אצל הרב נתמשכה בערך ב' שעות, וכמה פעמים אמר לי שהוא מצטער שאינו יכול להאריך בבדיקה כמו

49. בבאר היטב סי' תל"ב סק"ח הביא מנהג זה בשם האר"י ז"ל, והוא עפ"י סוד גדול. וכל פתית מכונה ע"ש אחד מעשרת בני המן (עיין בזה בהגדת קל"ח פירושים בשם הרה"ק בעל "בית אהרן" מקארלין זצ"ל, והדברים עתיקים).

50. מג"א סי' תל"ב סק"ו.

51. באר היטב שם סק"ז.

52. ב"לוח דבר בעתו" כתב שלא יתן החמץ בתוך נייר כסף [Silver Paper], שהוא מגן על מה שבתוכו משריפה והחמץ שבתוכו לא יישרף. הרב כן הי' נותן החמץ בתוך נייר כסף [Silver Paper].

53. שערי תשובה סי' תל"ב סק"ז.

54. כן פסק הרב עפ"י ארחות חיים סי' תל"ב סק"ח בשם הגר"ר מאיר אריק בעל מנחת פתים (לפי שבפחות מכזית אין חיוב לבער, לכמה דעות).

55. הגדה של פסח 'דברי יואל' אות ק"ח שהגה"ק בעל "דברי יואל" מסאטמאר זי"ע הניח אותם בעצמו. וב'ארחות רבנו' פסח אות ה' שכן נהג הגה"צ הסטייפלער בעל "קהלות יעקב" זצ"ל.

56. והטעם שאם ישכח המקום והבודק לא ימצא, ישאר חמץ בבית.

החת"ס, כי מלבד תשות כחו – ובבדיקה "רוחנית" מאן דכר שמייה – אלא גם מרגיש אחריות, כי בכל רגע ורגע דופקים על הדלת עם שאלות, וא"כ יותר טוב לקצר⁵⁷.

לא. הרב לבש בעקיטשע לבדיקת חמץ⁵⁸.

לב. מברך על ביעור חמץ, אף שאינו מבער עד למחר, כי הבדיקה הוא צורך הביעור⁵⁹.

לג. שכח לברך בשעת הבדיקה, יברך בערב פסח בשעת השריפה⁶⁰, וי"א שלא יברך⁶¹, רק שאין מוחים ביד המברך⁶².

לד. לא יברך שהחיינו בשעת בדיקת חמץ⁶³.

לה. יבדוק לאור נר יחידי של שעה⁶⁴.

57. אגב, בעת שבא הרב לעיר לעיקוואד להיות סנדק לבני הגדול מאיר דוד נ"ו, לא רצה להשאיר לסעודה, כי אמר שמרגיש אחריות לשואלים, והפצתי בו שלא ילך לדרך ארוכה בלי לאכול, ובפרט שכבר הי' זקן וחלש, ואמר לי שלאחריות לשואלים יש קדימה, ולבסוף הסכים להשאיר אם תהיה סעודה קצר.

ובערך ט"ו שנים לא עזב את עיר בארא-פארק אפי' בימי הקיץ, ופעם אמרתי לו בקיץ אחד כשהיה חם ביותר, שילך לשבת אחד להזורים לשבות במנוחה ולקונטרי – בונגאלו, ואולי ישאר שם ימים אחדים, וענה לי שהוא "נטורי קרתא" ששומר על העיר, ובזמן הקיץ שכל הרבנים עוזבים את העיר, צריך להרגיש אחריות, ובפרט בשבת, שבאים אליו כל שבת עם שאלות חמורות, וכמעט אינו עובר שבת שלא יעמדו אנשי ה"הצלה" בביתו עם שאלה ביולדת, וכדומה.

58. בספר מכתב סופר סי' י"ז כתב שחת"ס לבש מעיל עליון וכובה לקראת הבדיקה. ושמעתי אומרים שהחת"ס חבש כובע חדש משום חיבוב המצוה.

59. מג"א סי' תל"ב סק"ב, ומבואר היטב במחצית השקל שם שמברכין על התכלית, שהוא הביעור ע"ש.

60. מג"א סי' תל"ב סק"ב. וכן הורה הרב.

61. בשו"ע הרב כתב דספק ברכות להקל ולא יברך.

62. סי' תל"ב מ"ב סק"ד.

63. באר היטב סי' תל"ב סק"א לפי שהבדיקה הוא צורך הרגל, סומכין אומן הרגל (בברכת שהחיינו בקידוש, והאשה סומכת על ברכת שהחיינו בהדלקת נרות). ובפמ"ג שם מ"ז סק"ב כתב בשם הרשב"א שהטעם משום שאין בו שמחה כי מצטער על איבוד ממונו.

64. שו"ע או"ח סי' תל"ג סעיף ב' וברמ"א שם.

לו. אמר הרב שאם אין לו נר, יכול לבדוק ע"י פנס (flashlight) אבל לכתחילה יהדר אחר נר. ואם בודק בפנס (flashlight) י"א שיכול לברך⁶⁵ ויש אומרים שלא יבדוק כלל ע"י פנס (flashlight)⁶⁶.

לז. הרב נהג לבדוק עם פנס (flashlight) בכל המקומות שהי' קשה להגיע כראוי בנר, כגון מתחת המיטה, ובתוך ארון (closet) וכדו'.

לח. אין לו נר או פנס (flashlight) אין לברך על נר החשמל⁶⁷.

לט. הרב לא נהג לכבות נר החשמל בשעת הבדיקה, רק לפעמים כשרצה לבדוק בחורים שצריך אור הנר יפה⁶⁸. ויש נוהגים לכבותה במשך כל הבדיקה⁶⁹.

הרב הי' רגיל לומר שמרמזו על "ותעל שועתם אל האלקים" (אע"פ שזו שועה וזו שועה, מ"מ הוא לשון נופל על לשון, ובספר עבודת ישראל ד"ה אין בודקין, הביא רמזים נוספים).

65. וכן כתב בשערים מצויינים בהלכה סימן קי"א אות ד' בשם הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל. וכן אמר הגה"צ גאב"ד ודומ"ץ סאטמאר לעיקוואוד שליט"א ששמע מאחד ששמע מפי החזו"א שיכול לברך. ועיין בספר חק לישראל – וועלץ הערות סקל"ה שכתב לענין נר מכוסה בזכוכית דזכוכית שלנו שהיא דקה וזכה אינה מעכבת בבדיקה, וכ"ש בנר חשמל

66. ש"ב הגה"צ אב"ד קאשוי (שליט"א) [זצ"ל] אמר לי שאין להשתמש בפנס (flash light) כלל, שאינו נר, וגם הזכוכית מפריעה.

67. בשו"ת באר משה חלק ו' קונטרס עלעקטריק סי' נ"ח – סי' ס"ו מבאר הרב באריכות, שאין לברך על נר החשמל, לא בשבת ולא בחנוכה.

68. ש"ב הגה"צ אב"ד קאשוי (שליט"א) [זצ"ל] אמר לי שהרבה גדולים נהגו שלא לכבות החשמל כלל, וכן נהג הגה"ק בעל "דברי יואל" מסאטמאר זי"ע, ובודאי לא שייך כאן שרגא בטהרא מאי מהני. אמנם בהגדת מועדים וזמנים דף ג' כתב דצ"ע, שכשמאיר האלקטרי יפה כאור היום, אפשר דלא מחזי הנר, ואולי פשיטא להו שאינו חזק כאור היום. ובשו"ת שבט הלוי חלק א' סי' קל"ו כתב שאם חסר לנו לטיב הבדיקה את אור החשמל יש להשתמש בו, כי העיקר הוא לבדוק כדת וכהלכה ואור הנר הור רק מכשיר למצוה.

69. בפסקי תשובה סי' קל"א עפ"י הא דאיתא במשנ"ב שם ס"ק ג' דלזה קבעו בדיקת חמץ בלילה שאו אור הנר מבהיק יותר.

מ. הרב דקדק לבדוק היטב היטב בחורים ובסדקים, ותחת המיטות, וכל מקום שיש לחוש שלא נקוהו היטב, אבל לגבי המגרות (drawers) שאל את בני הבית אם ניקו אותן כראוי, ואז בדק אותן בהעברה בעלמא, וכן עשה בארונות (closets).

מא. הרב לא בדק את הכיסים של החלוקים, וגם לא את החפתים; מאנדזשעטין (cuffs) של המכנסיים, אבל שאל אם ניקו אותם היטב.

מב. הרב לא בדק את הספרים, ובכלל לא נקה אותם לפני פסח, כי הקפיד מאד שלא להשתמש בספרים בשלחן עליו אבל. מאידך, בדק את ארון הספרים בכללות.

מג. הרב אמר שאם לא ניקו את הכיסים וכדומה (או שאין ברור לבני הבית אם ניקו אותם אם לא), לפני ליל הבדיקה, יבדוק אותם בשעת הבדיקה.

מד. היה רגיל הרב לומר שהבודקים בהעברה בעלמא רק כדי שימצאו את העשרה פתיתים, לא טוב עושים וברכתם לבטלה, אמנם כשבודק כראוי יצא אף שלא מצא כלום⁷⁰.

מה. כמעט ברור לי שהרב היה בודק את בית הכסא בנר⁷¹, ואחר שגמר לבדוק את הבית-הכסא, נטל את ידיו מיד, והרבה נוהגים שלא לבדוק הביהכ"ס⁷².

70. הגה"ק בעל "דברי יואל" מסאטמאר זי"ע הי' בודק שעות ארוכות, ולא הפסיק עד שמצא חמץ כלשהו חוץ מעשרת הפתיתים.

71. גם בן הרב, הרה"ג אב"ד דעברעצין שליט"א, אמר לי שכמעט ברור לו כן. ובפסקי תשובות סי' תל"א הערה 6 הביא שהרה"ק מביאלא זצ"ל נתן נר לבי"ב שיבדקו שם (כי מצוי שתינוקות נכנסים אליו וחמץ עמם).

72. בשו"ת "רבבות אפרים" חלק ג' סי' ש"ה כתב שמנהג העולם שאין בודקים בבית הכסא (כי הוא מקום שאין מכניסין בו חמץ להדיא).

מו. הרב הי' שואל את בני הבית אם ניקו כראוי את הארון תרופות (medicine chest). וסמך עליהם ולא בדק שם.

מז. הרב אמר שצריך לבדוק את הפנקס כיס [או תיק-צד] (pocketbook), ולהסיר ממנו את השפתון (lipstick) וכדו'.

מח. הרב נטל את כל הבענטשערלעך (ברכונים), והצניע אותם בארונות החמץ (ולדעתי טוב לעשות כן במוצאי שבת הגדול כי אין צורך בהם עוד לפני פסח).

מט. החובש שטריימל, ינקה אותו במוצאי שבת הגדול מכל הפירורים.

נ. יש נוהגים להשאיר מקום אחד שלא לנקותו היטב קודם הבדיקה, כדי שיהי' חיוב בדיקה בליל י"ד מן הדין⁷³, אבל הרב לא עשה כן, רק הי' מנקה כל הבית, וכל הבגדים וכו' היטב קודם הבדיקה, ואפ"ה בדק היטב היטב⁷⁴.

נא. הרב אמר שמותר לברך אשר יצר באמצע הבדיקה⁷⁵, וכן ברכת רעם יברך, וכן מותר לענות אמן יהש"ר.

נב. הרב אמר שפירורים שנפלו בתוך החורים של המקרר, ולא שייך להגיע לשם לבערם, יתן בו קלארעקס (clorox) [סוג חומר חיטוי באקונומיקה] וכדו', ועי"ז יפסלו מאכילת כלב.

73. כן משמע בשער הציון סי' תל"ד ס"ק נ"ו. ובדעת תורה על סעיף ב' הביא מהדעת קדושים שחורים שכיבדו אותם היטב וידוע שלא נשאר עוד חשש חורין באומדנא ברורה, דמי למקום שאין מכניסין בו חמץ וסגי אח"כ בנר כל דהו ואין חיוב בחיפוש היטב. ובקובץ מבית לוי ח"א עמ' כ"ד כתב שמן הראוי להשאיר מקום מסוים בבית שלא לנקותו היטב כדי שיהיה חיוב בדיקה באותו מקום לכל הדיעות.

74. בשו"ע אור"ח סי' תל"ג סעיף י"א משמע שאף מקום שניקהו כדין חייב לבדוק, ע"ש.

75. ובהגדת אגודת אוזב ו' כתב שלא יברך כמו באמצע פסוקי דזמרה.

נג. הרב אמר שהחמץ שהניחו כדי לאכול בערב פסח בבוקר, יניחו בפנה אחת, ולא יבדוק שם, אבל לא יניח חדר שלם עם החמץ ע"מ לנקותו למחר.

נד. יכול לעשות שליח לבדיקה, והשליח ישמע הברכה מהבעה"ב, וישתדל הבעה"ב לבדוק בעצמו קצת, כי מצוה בו יותר מבשלוcho⁷⁶, ואמר הרב שהבעה"ב ישתדל לבדוק לכה"פ חדר אחד. ואם אין הבעה"ב בודק כלל, יברך השליח⁷⁷.

נה. לכתחילה לא יקח שליח אלא גדול⁷⁸, ובדיעבד גם נשים ועבדים וקטנים יכולים להיות שליח. ואמר הרב שמי שאינו שומר תורה ומצוות אינו יכול להיות שליח אפי' בדיעבד.

נו. אם אחד צלצל בטלפון לבית הרב, והיה אומר שהיא שאלה דחופה, היה הרב עונה לו אפילו באמצע הבדיקה, ואחז את הנר בידו, שלא יהיה היסח הדעת.

נז. הרוצה לבדוק כמה בתים או חנויות, יכול לפטור כל הבתים בברכה אחת⁷⁹ אם לא יהי' היסח הדעת בין בית לבית, וההליכה עצמו אינה הפסק⁸⁰, ואם רחוקים הבתים זה מזה הוי הפסק וצריך לברך⁸¹, וי"א שאין צריך לברך⁸².

נח. אם צריך לנסוע בכלי-רכב ציבוריים (bus או train), הוי היסח הדעת, כי צריך לחפש מקום ישיבה וכדו', וכן אם נוהג במכונית בעצמו הוי הפסק, וצריך לחזור ולברך.

76. שו"ע סי' תל"ב סעיף ב', ומג"א ס"ק ה', ובשו"ע הרב סעיף ח' כתב שדוקא אם קשה לו לבדוק בעצמו, יעשה שליח, אבל אם יכול יבדוק הכל בעצמו.

77. מג"א שם ס"ק ו'.

78. מ"ב שם סק"ח.

79. שו"ע או"ח סי' תל"ב סעיף ב'.

80. מ"ב שם סק"ב.

81. כן פסק הרב, ובפרט אם הולך ממקום למקום, כגון מבארא פארק למאנהעטען.

82. חק יעקב סי' תל"ב ס"ק ט', ומ"ב שם ס"ק ז'. וכן כתב בשו"ע הרב.

נט. הרב אמר שאם הוא מסופק אם יסיח דעתו, יש עצה שהציע החכמת שלמה⁸³ שיכוון בשעת הברכה שרוצה לצאת רק בבדיקת בית זה, וא"כ הוי היפך כוונה, וצריך לברך שנית על הבית השני, אבל יש מפקפקים בזה⁸⁴.

ס. הרב פסק שמי שיש לו חנות במקום סכנה, שאי אפשר לילך לשם בלילה, יבדוק ביום י"ג לאור הנר, ולא יברך עליו.

סא. אמר הרב שידקדק לבדוק בתיקים (briefcases) של הילדים, ולנקותם היטב⁸⁵.

סב. גבאי בתי-מדרש יבדוק את בית-המדרש בליל י"ד לאור הנר, וי"א שיכולים לברך⁸⁶.

סג. אמר הרב שהגבאים מותרים לאכול לפני שבדקים את בית-המדרש, ויש להחמיר שלא לאכול, אם לא קשה עליהם⁸⁷.

סד. בית של שותפים, חייב כל אחד לבדוק את הפרוזדור (hallway) ואת החדר דוודים שבמרתף (boiler room) וכו', ונכון שכל השכנים ימנו אחד לשליח שיבדוק את הדברים הנ"ל בשליחותם, וטוב שהשליח יברך בביתו, ומיד לאחר שיבדוק את ביתו, יבדוק את המקומות הנ"ל, בלי להסיח דעתו⁸⁸.

83. אורח סי' תל"ב.

84. תשובות והנהגות ח"א, סי' רפ"ו עי"ש.

85. ואמר הרב דבזה לא יסמוך במה שהילדים ניקו אותם, רק צריך האב לבדוק היטב.

86. משנ"ב סי' תל"ג ס"ק מ"ג בשם הגר"ז.

87. כן פסק אחיו של הרב בשו"ת בצל החכמה חלק ד' סי' ס'.

88. פסקי תשובות סימן תל"ג אות ג', ע"פ חק יעקב סוף סי' תמ"ה.

סח. הבודק יאמר "כל חמירא" בלשון שמבין⁸⁹, וי"א שיאמר בלשון ארמי דוקא⁹⁰ ולכן אמר הרב שמי שיש לו פירוש ב"יודיש" בתוך המחזור, יגיד "כל חמירא" בלשון ארמי, ותוך כדי כך יביט בפירוש, כדי שיבין את מה שהוא אומר.

89. סי' תל"ד, סעי' ב' ברמ"א.

90. לקוטי מהרי"ח, כי יש בו כוונות.

סדר בדיקת חמץ

קודם בדיקת חמץ אומרים זה:

הֲרִינִי מוֹכֵן וּמְזוּמָן לְקִים מִצֹּת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה שֶׁל בְּדִיקַת
חֲמֵץ לְשֵׁם יְחִיד קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְנִתִּיהָ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיד
וְנַעֲלֶם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל: וַיְהִי נֹעֵם וכו'

בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ
בְּמִצְוֹתָיו, וְצִוָּנוּ עַל בִּיעוּר חֲמֵץ

ומיד אחר הבדיקה יבטלנו ויאמר:

כָּל חֲמִירָא וְחֲמִיעָא דְאִיכָא בְּרִשּׁוֹתֵי, דְלֹא חֲמִיתִיה, וְדָלָא
בַּעֲרִיתִיה, וְדָלָא יִדְעָנָא לִיה, לְבָטֵל וְלִהְיוּ הַפֶּקֶר כַּעֲפָרָא דְאַרְעָא

ואם אינו מבין בלשון תרגום, יאמר הבטול בלשון שמבין, בלשון הקודש או בלע"ז

כל חמץ ושאר שישנו ברשותי, שלא ראיתיו, ושלא בערתיו, ושאינו
יודע ממנו, יבטל ויהא הפקר כעפר הארץ

אלע חמץ און זויער טייג וואס איז דא אין מיין רשות, וואס איך האב נישט
געזעהן, און וואס איך האב נישט אויס גיראמט, און וואס איך ווייס נישט פון
דעם, זאל זיין בטל און זאל זיין הפקר אזוי ווי דער שטויב פון די ערד

בקשה שאומרים אחר בדיקת חמץ

יהי רצון מלפניך, יהוה אלהינו ואלהי אבותינו, שתזכנו לתור ולחפש
בנגעי בתי הנפש, אשר נואלנו בעצת יצרנו הרע, ותזכנו לשוב
בתשובה שלמה לפניך, ואתה בטובך הגדול תרחם עלינו, ותסיענו
ותעזרנו על דבר כבוד שמך, ותצילנו מאיסור חמץ, אפילו בכל שהוא,
בשנה זו ובכל שנה ושנה כל ימי חיינו. אמן, כן יהי רצון.

נוהגים לשרוף גם את נר הבדיקה, אע"פ שלא נגע בחמץ, וידוע שהחמץ רומז לעבירות ולהיצר הרע, וכשהנר תר ומחפש אחר חמץ – עבירותיהם של ישראל, אחת דינו להשרף...

(הרה"ק בעל "מקור ברוך" מסערט-וויזניץ זי"ע)

כל חמירא וחמיעא דאיכא ברשותי, דחזתיה ודלא חזתיה, דחמתיה ודלא חמתיה, דבערתיה ודלא בערתיה, לבטל ולהוי הפקר כעפרא דארעא.

והכונה היא כך: 'חמירא וחמיעא' - היינו היצר הרע המכונה 'שאור שבעיסה', 'דחזתיה' - מה שהסתכלתי במקומות האסורים, 'ודלא חזתיה' - מה שלא הסתכלתי בספרי קודש, 'דחמתיה' - שהשתוקקתי לתאוות האסורות, 'ודלא חמתיה' - שלא השתוקקתי לדברים שבקדושה, 'דבערתיה' - מה שבערתי והתלהטתי לעבירות רח"ל, 'ודלא בערתיה' - שלא התלהבתי לשבת קודש, שלא הבערתי ליבי למצוות ה' - כפי שהיה דרכו הקדושה של הרה"ק בעל "אמרי חיים" מוויזניץ זי"ע להשתוקק כל ימות השנה למצוות אכילת מצה.

על זה אנו מתפללים אל השי"ת, אנא: 'לבטל ולהוי הפקר כעפרא דארעא' - הימים הראשונים יפלו, ומעתה ברצוני להתחיל מחדש בעבודה באופן הראוי, ולחיות חיים של עבודה בהתלהבות וקדושה...

(שמעתי מכ"ק אדמו"ר מוויזניץ – בני ברק שליט"א)

סדר ביעור חמץ

קודם ביעור חמץ אומרים זה:

הֲרִינִי מוֹכֵן וּמְזוּמָן לְקַיֵּם מִצְוַת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה שֶׁל שְׂרֵפֶת
חֻמֶּץ לְשֵׁם יְחִוֵּד קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְנִיתִיהָ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר
וְנִגְעֵלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל: ויהי נועם וכו'

לאחר שריפת החמץ יבטלנו ויאמר:

כָּל חֻמִּירָא וְחֻמִּיעָא דְאַכָּא בְּרִשּׁוּתִי, דְּחֻזְתָּהּ וְדִלָּא חֻזְתָּה,
דְּחֻמְתָּהּ וְדִלָּא חֻמְתָּהּ, דְּבַעֲרִיתָהּ וְדִלָּא בַעֲרִיתָהּ, לְבָטֵל וְלִהְיוּ
הַפֶּקֶר כַּעֲפָרָא דְאַרְעָא

ואם אינו מבין בלשון תרגום, יאמר הבטול בלשון שמבין, בלשון הקודש או בלע"ז

כל חמץ ושאר שישנו ברשותי, שראיתי ושללא ראיתי, שבערתי ושללא
בערתי, יבטל ויהא הפקר כעפר הארץ

אלע חמץ און זויער טייג וואס איז דא אין מיין רשות, וואס איך האב גיזעהן און
וואס איך האב נישט גיזעהן, וואס איך האב אויס גיראמט און וואס איך האב נישט
אויס גיראמט, זאל זיין בטל און זאל זיין הפקר אזוי ווי דער שטויב פון די ערד

בקשה שאומרים אחר ביעור חמץ

יהי רצון מלפניך, יהוה אלהי ואלהי אבותי, כשם שאני מבער חמץ
מביתי ומרשותי, כך תבער את כל החיצונים, ואת רוח הטמאה תבער
מן הארץ, ואת יצרנו הרע תבערהו מאתנו, ותתן לנו לב בשר, וכל
הסטרא אחרא וכל הקלפות וכל הרשעה כעשן תכלה, ותעביר
ממשלת זדון מן הארץ, וכל המעיקים לשכינה תבערם ברוח בער
וברוח משפט, כשם שבערת את מצרים ואת אלהיהם בימים ההם
בזמן הזה, אמן.

המשך בצד השני

בקשה שאומרים אחר ביעור חמץ

יהי רצון מלפניך, יהוה אלהינו ואלהי אבותינו, שתרחם עלינו, ותצילנו מאיסור חמץ אפילו מכל שהוא, לנו ולכל בני ביתנו ולכל ישראל בשנה זו, וכל שנה ושנה כל ימי חיינו, וכשם שבערנו החמץ מבתינו ושרפנוהו, כך תזכנו לבער היצר הרע מקרבנו תמיד כל ימי חיינו, ותזכנו לידבק ביצר הטוב ובתורתך ויראתך ואהבתך תמיד, אנו וזרענו וזרע זרענו, כן יהי רצון.

אמרנו בדרך צחות לפרש במרז"ל (פסחים ה:): בפסוק (שמות יג, ז) לא יראה לך שאור, שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה, דהיצה"ר הוא שאור שבעיסה, וכבר הקדמנו כי המוני העם הם חושבים א"ע לצדיקים גמורים, אך דרכם לחפש בחורין ובסדקין אחר מעשה חבירו, ובפרטות אם בכחו להטיל מום בקדשים לדבר על צדיק עתק בגאווה ובזו, אזוי לא פסק חוכא מפומי' כולא יומא, וכבר אמרו ז"ל (נגעים פ"ב מ"ה) ברמז כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו, וז"ש לא יראה לך שאור, כלומר שחושב בדעתו כאלו אין ליצה"ר בו שום אחיזה ולא נמצא בו שום עול, וע"ז ארז"ל שלך אי אתה רואה, ר"ל מעשים רעים שלך אי אתה רואה, אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה, כלומר אצל מי שהוא גבוה ממך, שהיינו הת"ח, אז אתה רואה הכל לחובה.

(ק"ז הגה"ק בעל "שמן רוקח" אב"ד סאנטוב זי"ע)

ואז קרא הרבי אליו את אותו מקורב - המספר - ואמר לו שהוא מאוד עייף מכזו עבודה, והוא מבקש ממנו שלא יתן לשום אדם להיכנס אליו עד השעה 1:00 בצהריים

ה'פתרון' לעייפות של הרה"ק מנאדש

שיפתח את הדלת קצת, ואם יראה שהרבי נח, יצא מיד, ואם לא - ייגש לדבר עמו. בלית ברירה הרשה לו לפתוח מעט את הדלת, והנה ראו שהספה בחדרו של הרבי ריקה - היו אומר שהרבי לא נח. נכנסו פנימה, והנה רואים הם את הרבי עומד ליד הסטנדר, כשרגליו בתוך גיגית מלאה מים קפואים! והוא אומר תהלים בהשתכחות הנפש.. אז ניגש אליו היהודי, והרבי הורה לו להמתין קימעה עד שיגמור הכפיתל. אחר כך סימן לו לגשת אליו ושוחח עמו על העניין שלשמו הגיע. כשיצא, שאל הרבי את מקורבו שהבטיח לשמור שלא ייכנסו אליו: "למה נתת לאיש להיכנס, הרי ביקשתי ממך שלא תכניס לכאן שום אדם. עכשיו, ראה הלה מה שעשיתי בפנים..." סיפר לו הלה את כל המעשה, שיהודי ההוא התעקש להיכנס, כי היה לו דבר דחוף ולא יכול היה לסרב, והרבי הבין לרוחו. ואז מרהיב עוז ושאל את הרבי: "איני מבין, הלא הרבי היה עייף מאוד ואמר שהוא רוצה לנוח, אם כן מדוע באמת לא נח?" השיב לו הרבי: "יחי אמרתי שאני רוצה לנוח? אמרתי רק שאני עייף ויגע..."

(נעם שיה)

מה שנלמד היום: לידע אם יש שם בגיגית פותח טפח אם לאו שח הגה"צ אב"ד סאנטוב שליט"א: את הסיפור הבא שמעתי מיהודי ששמעו בעצמו מבעל המעשה - אחד ממקורבי הרה"ק מנאדש זי"ע:

פעם כשחזר הרבי מנסיעה ארוכה, היה זה בליל שישי, והרבי המשיך את הנהגתו הקדושה כל יום שישי ושבת קודש שלאחריה, וקיבל את הקהל במוצאי שבת עם בגדי שבת עד שעה 7:00 (ביום ראשון) בבוקר! כשעדיין לא נתן תנומה לעיניו מאז ליל שישי. ואז קרא הרבי אליו את אותו מקורב - המספר - ואמר לו שהוא מאוד עייף מכזו עבודה, והוא מבקש ממנו שלא יתן לשום אדם להיכנס אליו עד השעה אחת בצהריים. המקורב אמר לרבי: "בוודאי! אשמור על הרבי!" - באמת מגיע לרבי שיתן קצת תנומה לעיניו לאחר כזו עבודה, והרבי יכול להיות סמוך ובטוח שהכל יהיה בסדר, ואף אחד לא יכנס". הרבי נכנס לחדרו. כעבור כמה שעות הגיע אחד המקורבים וביקש להיכנס אל הרבי בדחיפות, אך השומר מיאן בתוקף להכניסו, ואמר לו שהרבי ציווה שלא ירשה לאף אחד להיכנס. אך הלה התעקש להיכנס, ואמר ל'שומר': "אני מכיר את הרבי - יתכן מאד שהוא כלל לא ישן..." ולאחר הפצרות מרובות הציע

בני צדק יורגו חכמה

געזאגט אלס קינד דעם לשם יחוד פון הנחת תפילין

אב"ד סאנטוב

(גליון נועם שיה, פ' סקודי תשפ"ה)

עס האט מיר דערציילט כ"ק אדמו"ר מוויזשניץ

בארא פארק שליט"א: ווען מיין זיידע (הגה"ק מוויזשניץ זי"ע) איז געווען א קינד פון ניין צען יאר אלט, האט ער געזען אינעם סידור דעם נוסח פונעם "לשם יחוד" וואס מען זאגט איידער הנחת תפילין, און ס'איז אים זייער געפאלן, ספעציעל דאס וואס מ'זאגט דארט "לשעבד בזה תאוות ומחשבות לבנו לעבודתו ית"ש", און זינט דאן האט דער זיידע זי"ע אנגעהויבן כסדר זאגן דעם לשם יחוד אפילו ער האט נאכנישט געלייגט קיין תפילין...

הדרכה לחתן

מאת מרן הגה"ק מראחמיסטריווקא זי"ע

להחתן מאיר דוב פרידמאן ניו"ו בן הרב שליט"א

ימים אחדים לפני חתונתו

חודש אדר תשע"ה

חתן העומד לקראת נישואיו, הוא זמן גדול, מוחלין לו על כל עוונותיו (ירושלמי ביכורים פ"ג, ה"ג), הוא בונה עולם חדש. אם מוחלין לו על כל עוונותיו הרי הוא נעשה בעל מדרגה, כי יש כפרת עוונות, ואז יכול להיות לו השראה צו וואַקסן אין תורה ויראת שמים. והוא צריך לחזק את עצמו, שיעשה תמיד רק רצון השיי"ת, ולעשות הכל מתוך שמחה ויראת שמים...

המחותן (כ"ק אדמו"ר מבראד שליט"א) הוא מגזע הרה"ק רבי יחיאל מיכל מבראד זי"ע, והרה"ק רבי יצחק מראדוויל זי"ע. איך בין אויך א ראדווילער אייניקעל – מיין באבע איז געווען אן אייניקל פון רבי איציק'ל סקווערער זי"ע מזווג ראשון (זקינו רבי דוד – אבי אביו רבי יוחנן – היה חתן רבי יהושע העשיל, בן רבי איציק'ל מסקווירא – מזווג ראשון, שהיה חתן רבי דן, בן הרה"ק מראדוויל). אולם מו"ח הרה"ק מסקווירא זי"ע היה נכד מזווג שלישי של רבי איציק'ל סקווערער זי"ע.

הכרתי את דודו (של המחותן) הרה"צ רבי שלום מיכלאוויטש זצ"ל מבראד (חמיו של כ"ק אדמו"ר ממאכנובא-בעלזא שליט"א).

דער זכות אבות זאל מגין זיין – משפחות מיוחסת בישראל בלעה"ר. מ'דארף זיך פירן ווי עס דארף צו זיין – זכות אבות העלפט צו, עס זאל זיין א המשך.

ביצים לקוגל

לאחרונה נכנסתי אל הקודש פנימה אצל כ"ק מרן אדמו"ר מוויזשניץ-מאנסי שליט"א. תיכף בהיכנסי, שאלני הרבי איך עבר אצלינו מסיבת המלוה מלכה השנתית לטובת בית מדרשנו שהתקיימה במוצש"ק תרומה שעעל"ט. מסרתי באריכות [סקירה] להרבי, ואח"כ אמרתי להרבי בדרך אגב, שפעם היו עושים "עסק" ומספרים לקהל המשתתפים אודות ההוצאות הגדולות של **החשמל** שצריכים לשלם מידי חודש בחדשו, היום מספרים ומתאוננים על ההוצאות הגדולות של **הביצים** שמכניסים להקוגל שנותנים בבית המדרש מידי שבת בשבת...

הרבי חיך, ואמר, שלאחרונה ראה דבר נחמד, ששני מחותנים ישבו קודם השידוך ונדברו ביניהם אודות חלוקת ההוצאות, ואמר מחותן אחד להשני, אני נותן את הדירה ואתה תתן את ההוצאות הביצים...

חייכתי, ושאלתי את הרבי היכן ראה סיפור זה, ואמר הרבי שהוא אינו זוכר. שאלתי את הרבי, האם יתכן שהרבי ראה את הסיפור בגליון "נועם שיח" שיצא לאור לפרשת תרומה העעל"ט (מס' 274)? חיך הרבי, ואמר שאכן ראה את הסיפור מובא בגליון "נועם שיח" הנ"ל.

והוסיף הרבי ואמר "ועכשיו אני נזכר שראיתי שם סיפור אחד ממני, שפעם הלכתי ביחד עם איזה בחורים לקידוש מסויים, ואמרתי להבחורים איזה דבר אודות אבי (הגה"ק בעל "תורת מרדכי") צ"ל" (עיי"ש בעמוד ט"ז), והגיב הרבי ואמר: מה שכתוב שם שאמרתי ביטוי מסויים על אבי צ"ל, זה נכון, כך אכן אמרתי, אמנם מה שכתוב שם שאמרתי על עצמי "איך בין סתם א' רבי", אינני זוכר שהתבטאתי כך על עצמי, אבל כנראה שהבחורים הבינו כך את דבריי...

והוסיף הרבי ואמר: בדרך אגב, דער טאטע צ"ל האט זייער פיינט געהאט [שנא מאוד] כשקראו אותו "הייליגער רבי", ובכלל, ער האט נישט געקענט פארנעמען דעם מושג פון זאגן אויף א' בשר ודם "א' הייליגער רבי" [הוא לא היה יכול לסבול את המושג שאומרים על בשר ודם "א' הייליגער רבי"]...

